

Сорокін А. А.

ORCID: 0000-0002-3008-3711

аспірант кафедри міжнародних відносин і суспільних наук

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

УКРАЇНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПОБРАТИМСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ М. КИЄВОМ ТА МІСТАМИ КНР НА ЗЛАМІ 1980–1990 РР.

Ключові слова: міжрегіональне співробітництво, КНР, Київ, Ухань, Пекін.

Для кращого розуміння історії українсько-китайських відносин доречно вивчати досвід взаємодії між адміністративно-територіальними одиницями України та КНР, для чого необхідно проаналізувати розвиток та поточний стан історіографії означеної взаємодії.

Висвітлення особливостей вітчизняної історіографії сучасного співробітництва України та КНР частково наявне у праці В. Кіктенка [6] із характеристикою доробку українських китаєзнавців Л. Лещенка [6, с. 177–178] та В. Величка [6, с. 167, 170, 243–244], проте наразі практично відсутні праці, безпосередньо присвячені дослідженню вітчизняної історіографії контактів між адміністративно-територіальними одиницями України та КНР, зокрема історіографії формування побратимських зв'язків між Києвом та містами КНР.

Мета доповіді – висвітлити розвиток та особливості української історіографії становлення побратимських зв'язків Києва із містами КНР на межі 1980–1990-х рр.

У дисертаційному дослідженні Менг Хіна про розвиток відносин між Україною та КНР зв'язки між адміністративно-територіальними одиницями двох держав названі в якості окремого напрямку політичного співробітництва [9, с. 9] причому в якості прикладу наведено співпрацю між Київською областю та провінцією Хубей [9, с. 10]. Втім, у праці відсутні згадки про контакти м. Києва з містами КНР [9, с. 10], що пов'язано із неусталеністю поточних джерел в архівах України та використанням документів із узагальненим змістом [9, с. 7].

Вже згаданий раніше Л. Лещенко у науковій статті 2002 р. вказав на побратимські зв'язки м. Києва з Уханем та Пекіном [8, с. 212], проте без наведення конкретно-історичних джерел.

Цікавими в аспекті дослідження співпраці адміністративно-територіальних одиниць України і КНР є праці В. Величка [2; 3; 4]. У статті про початковий етап формування правових умов сучасної економічної співпраці України та КНР [3] В. Величко згадав про підписання угод між органами влади та самоврядування низки адміністративно-територіальних одиниць обох держав, зокрема м. Києва і Пекіна [3, с. 188], проте також без цитування відповідних джерел [3, с. 188–189]. У статті 2007 р. про історію та поточний стан двосторонньої українсько-китайської міжрегіональної співпраці В. Величко прискіпливіше звернувся до зв'язків Києва з містами КНР, висунувши тезу про відновлення двосторонніх контактів на місцевому рівні напр. 1980-х рр. [2, с. 182]. Цікаво, що дослідник приділив увагу й власне київській міській специфіці, зокрема згадав проведення у Києві в 1988 р. виставки провінції Хубей [2, с. 182], укладення угоди про співробітництво 1993 р. між м. Києвом і Пекіном [2, с. 183], зацікавленість представників міст КНР у застосуванні науково-технічного потенціалу Києва в аспектах метробудування, авіабудування, металургії [2, с. 184], сільськогосподарської та видобувної промисловості [2, с. 185]. Окрім того, В. Величко відзначив роль Києва у двосторонній торгівлі [2, с. 185] та інституційному оформленні двосторонніх контактів [2, с. 187].

У дослідженні 2009 р. [4] В. Величко повторив твердження про відновлення двосторонніх міжрегіональних зв'язків з кін. 1980-х рр. [4, с. 17], співпраці м. Києва і Уханя [4, с. 17–18], поріднення м. Києва і Пекіну у 1993 р. [4, с. 19].

Серед китайських праць межі 2000–2010-х рр. важливою у контексті двостороннього українсько-китайського міжрегіонального та міжміського співробітництва була стаття І. Погорелової [10], де йшлося про встановлення побратимських зв'язків між низкою регіонів України та КНР [10, с. 82], а також про високу активність в українсько-китайських зв'язках Київської міської державної адміністрації (КМДА) [10, с. 82].

У контексті встановлення зв'язків м. Києва з містами КНР важливими є дослідження зовнішніх зв'язків першого загалом. У статті В. Ялового [12] було наголошено на розгалуженості міжнародних контактів Києва як столиці України [12, с. 30] й згадано Китай (КНР) як провідного азійського партнера Києва без конкретизації на рівні міст КНР [12, с. 30]. Останнє було частково виправлено у статті М. Кулінича [7] зі згадкою про партнерство м. Києва з м. Пекіном [7, с. 42], проте без висвітлення контактів м. Києва і Уханя [7].

Певні зрушення відбулися вже на зламі 2010–2020-х рр. Знаковою у вказаному контексті виявилася наукова стаття про співробітництво

між Україною та провінцією Хубей [11], авторами якої були Тянь Юань і Т. Андреева [11]. В ній із посиланням на китайські джерела було розкрито передумови розгортання двосторонніх контактів, зокрема відновлення в Уханському університеті в 1985 р. дослідницької українознавчої групи [11, с. 42], прийняття у провінції Хубей урядових делегацій з СРСР [11, с. 43], виступ в Ухані напр. 1986 р. танцювального ансамблю ім. П. Вірського [11, с. 43], відновлення у 1987 р. контактів між українськими та китайськими представниками товариств дружби із зарубіжними країнами зі здійсненням двосторонніх візитів [11, с. 44], підписання угоди про співпрацю між Українською РСР та провінцією Хубей 26 лютого 1990 р. [11, с. 44]. У статті було згадано й поріднення м. Києва і Уханя 19 жовтня 1990 р. [11, с. 45].

Втім, згадана праця є поки що єдиною, безпосередньо присвяченою становленню зв'язків м. Києва з містами КНР на межі 1980–1990-х рр., натомість інші є лише дотичними. Так, Ван І згадав про фінансову допомогу Києву від Уханя у 2010-х рр. [1, с. 60], а у новітньому вітчизняному довіднику про сучасні українсько-китайські відносини співробітництво м. Києва з містами КНР висвітлено вже щодо ХХІ ст. [5, с. 50, 53, 147].

Отже, наразі історіографія становлення побратимських зв'язків м. Києва з містами КНР протягом межі 1980–1990-х рр. в цілому є фрагментарною, із браком джерельної бази й тяжінням до загальноукраїнського контексту. Надалі ж актуальним є дослідження зв'язків м. Києва із містами КНР на основі ширшого залучення конкретно-історичних джерел.

Література:

1. Ван І. Концертно-педагогічна діяльність українських співаків у Китаї ХХ – початку ХХІ століття в контексті міжнародних зв'язків : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. URL: <https://lnma.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/diss-van-i.pdf> (дата звернення: 14.11.2022).

2. Величко В. В. Міжрегіональна співпраця України з Китаєм: історичний спадок і актуальне сьогодення. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2007. Вип. 13. С. 180–190. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2007_13_31 (дата звернення: 14.11.2022).

3. Величко В. В. Формування правових основ економічного співробітництва України і КНР: початковий етап. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 1999. Вип. 2. С. 184–189. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_1999_2_31 (дата звернення: 14.11.2022).

4. Величко В. Концептуальні засади міжрегіонального співробітництва між Україною та Китаєм. *Китайська цивілізація: традиції та сучасність* : зб. ст. 2009. С. 14–19. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31313/02-Velichko-NEW.pdf> (дата звернення: 14.11.2022).

5. Головка В. (відп. ред.), Жигир І., Мостова В., Суворов К. Українсько-китайські відносини у 1991–2020 рр. Науково-довідкове видання. Київ : Інститут історії України НАН України, 2021. 463 с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0016165.pdf (дата звернення: 14.11.2022).

6. Кіктенко В. О. Історія українського китаєзнавства (XVIII–початок XXI століття). Київ, 2018. 388 с. URL: https://sinologist.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/Kiktenko_2018_web.pdf (дата звернення: 14.11.2022).

7. Кулінич М. Дипломатія України в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. *Україна дипломатична*. 2004. Вип. 4. С. 34–59. URL: http://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/diplomatic_ukraine_4.pdf (дата звернення: 14.11.2022).

8. Лещенко Л. О. Політична взаємодія України й КНР – погляд у XXI століття. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2002. Вип. 7. С. 210–213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2002_7_24 (дата звернення: 14.11.2022).

9. Менг Хін. Українсько-китайські відносини наприкінці XX–початку XXI століття : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02. Київ, 2005. 16 с.

10. Погорелова І. С. Сучасні українсько-китайські відносини: історія становлення та розвитку. С. 78–87. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Історичні науки*. 2010. № 19. С. 80–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlui_2010_19_10 (дата звернення: 14.11.2022).

11. Тянь Юань, Андреева Т. Ю. Политический, экономический и культурный обмен между провинцией Хубэй и Украиной: 1950–1990-е годы. *Китаєзнавчі дослідження*. 2020. № 2. С. 39–56. URL: <https://chinese-studies.com.ua/en/Archive/2020/2/4> (дата звернення: 14.11.2022).

12. Яловий В. На рубежі Європи та Азії: київські сюжети міжнародних відносин. *Україна дипломатична*. 2004. Вип. 4. С. 20–32. URL: http://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/diplomatic_ukraine_4.pdf (дата звернення: 14.11.2022).